

Górska, Halina

"Imperial Diplomacy. Rosebery and the Failure of Foreign Policy", Gordon Martel, Kingston 1986 : [recenzja]

Przegląd Historyczny 79/4, 791

1988

Artykuł umieszczony jest w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych, tworzonej przez Muzeum Historii Polski w Warszawie w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego.

Artykuł został opracowany do udostępnienia w Internecie dzięki wsparciu Ministerstwa Nauki i Szkolnictwa Wyższego w ramach dofinansowania działalności upowszechniającej naukę.

je rozważania reformie sądowej, jej realizacji i rozwojowi. Następna grupa czterech artykułów prezentuje ocenę perspektyw rozwoju rosyjskiego społeczeństwa i prawa w ideologii przedstawicieli różnych warstw społecznych. Całość zamykają dwa artykuły A. Je. Skripilewa i S. M. Kazancewa. Na uwagę zasługuje zwłaszcza artykuł pierwszego z wymienionych autorów. Poświęcony on został reorganizacji uprawnień policji w Rosji na początku lat osiemdziesiątych XIX wieku.

Poza przypisami, zamieszczonymi na zakończenie każdego z artykułów, praca nie posiada innego aparatu pomocniczego.

H. G.

Gordon Martel, *Imperial Diplomacy. Rosebery and the Failure of Foreign Policy*, McGill-Queen's University Press, Kingston 1986, s. XIII, 307.

Bohaterem pracy Gordona Martela jest jedna z najciekawszych i skomplikowanych postaci w gronie polityków brytyjskich na przestrzeni ostatniego stulecia. Archibald Philip Primrose (1847—1929), piąty hrabia Rosebery, znany ze swych zdolności, dowcipu i wdzięku, prowadził różnego rodzaju działalność. Ten wielki właściciel ziemski był jednocześnie nowoczesnym inwestorem, mającym swoje udziały m.in. w kopalniach amerykańskich, kolekcjonerem chińskiego, wydawcą dzienników, hazardzistą, podróżnikiem. Nie żył według stereotypów okresu wiktoriańskiego. Współcześni niezbyt pochlebnie oceniali niektóre jego przedsięwzięcia, m.in. jego małżeństwo z Rothschildówną. Był jednak błyskotliwy i umiał zjednywać sobie ludzi, co w znacznym stopniu ułatwiło mu start w karierze polityka.

Zdaniem autora, aby zrozumieć decyzję lorda Rosebery podjęcia działalności politycznej, a potem zaniechania jej, należy wiedzieć, jakie znaczenie miała dla niego polityka zagraniczna. Jednocześnie zrozumienie sposobu prowadzenia przez niego polityki zagranicznej wiąże się z poznaniem jego osobowości i zespołu relacji, w jakich pozostawał. Dlatego też autor pracy śledzi życie lorda Rosebery na wiele lat przed jego wejściem do grona polityków angielskich.

Martel skupia swoją uwagę przede wszystkim na działalności lorda Rosebery w Ministerstwie Spraw Zagranicznych w r. 1886 i w latach 1892—1894. Gdy Rosebery w lutym 1886 r. objął na sześć miesięcy kierownictwo angielskiej polityki zagranicznej, odziedziczył po Salisburyem sytuację skomplikowaną i niebezpieczną. Związane to było z aspiracjami narodów bałkańskich. Rosebery zdecydował popierać politykę swego poprzednika, który podjął decyzję opuszczenia Turcji i poparcia Bułgarii. Martel przypisuje duże znaczenie do modelu polityki zagranicznej Salisbury'ego dla całokształtu polityki, prowadzonej przez lorda Rosebery.

Na uwagę zasługują rozważania autora zamieszczone w ostatnim, ósmym rozdziale pracy, zatytułowanym: „Rosebery and the Primacy of Diplomatic History”. Punktem wyjścia dla Martela jest założenie, że dyplomacja może być badana właściwie tylko jako odgałęzienie ekonomii politycznej państwa.

Podstawę źródłową pracy stanowi oficjalna korespondencja, znajdująca się w Foreign Office Records i Public Record Office, a także korespondencja prywatna.

Uzupełnieniem pracy jest bibliografia i indeks. Pewnym niedostatkim wydaje się być brak map.

H. G.